

УДК 174.7:378.014.61

Ніна Батечко

ORCID iD 0000-0002-3772-4489

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри вищої та прикладної математики,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 15, 03042 Київ, Україна,
batechko_n_@ukr.net

Алла Дурдас

ORCID 0000-0001-6456-6108

аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки
Педагогічного інституту,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка 136, 04211 Київ, Україна,
a.durdas@kubg.edu.ua

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК: ДОСВІД ФРАНЦІЇ

У статті проаналізовано питання академічної доброчесності та загальні тенденції її розвитку в європейському контексті та в Україні. Здійснено дефініційний аналіз категорій «академічна доброчесність», «прозорість», «нечесність», «плагіат» та розглянуто складові академічної доброчесності. Проаналізовано академічну доброчесність як складову якості освіти та її забезпечення на законодавчому рівні у європейських країнах. Розглянуто досвід Франції у розвитку та забезпеченні академічної доброчесності.

Ключові слова: академічна доброчесність; нечесність; прозорість; якість освіти.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2019.3.8894>

Вступ. Євроінтеграційні процеси в освітянському просторі України обумовлюють активізацію інноваційних тенденцій відповідності стандартам якості вищої освіти закордоном. Цим пояснюється необхідність реформування усіх ланок освіти й вищої, зокрема. Коли ми говоримо про академічну доброчесність, то маємо на увазі, насамперед, певні морально-етичні принципи, яких мають чітко дотримуватися всі члени цивілізованого освітнього та наукового співтовариства як під час викладання і навчання, так і під час наукової діяльності. Питання академічної доброчесності є базовим та актуальним для сучасної вищої освіти, науки, культури та мистецтва, особливо у період глобальних змін у соціумі. Останнім часом зростає чисельність закладів вищої освіти, формуються нові типи університетів, і, як наслідок, з'явилася потреба пошуку рівноваги між діяльністю університетів на користь суспільства і їх підприємництвом, між збереженням традицій і прийняттям нововведень, які диктують освітні реформи.

На сьогодні академічна доброчесність є тим наріжним каменем, який складає фундамент внутрішньої гармонії людини, стійкість її характеру та послідовність морального образу. Вища освіта через навчання і дослідження фактично скріплює цей

фундамент елементами академічної доброчесності, які покликані виховувати інтелектуальну гідність і повагу до різноманіття думок та ідей, реалізуючи тим самим свою соціальну місію (Сацик, 2017).

Сучасний етап розвитку комп'ютерних технологій розкрив широкі можливості вільного доступу до інформації, її використання та поширення, ознайомлення викладачів, науковців та студентів з поглядами інших авторів, їх роботами тощо. Водночас, на цьому фоні в освітньо-науковому просторі з'явилися й негативні аспекти – прояви нечесності та шахрайства, несанкціоноване використання чужої праці й т. ін., тобто академічної недоброчесності.

Поняття «академічна доброчесність» стосується як внутрішньої культури окремої особистості, так і загальної корпоративної культури вищого навчального закладу. Сучасні тенденції чітко окреслюють потребу сучасного університету опікуватись не лише питаннями створення корпоративного іміджу, але й формуванням етичних цінностей, академічної культури та налагодження міжособистісних та професійних взаємин у колективі. Ставлення до університету визначається у більшій мірі сформованістю його академічних цінностей та принципів, які закладаються, зокрема, в основу корпоративної культури університету (Бровко, Дурдас, Сопова, 2018, с. 133–134).

Однак сучасна університетська практика засвідчує, що вищі навчальні заклади часто-густо не дотримуються такого імперативу у своїй діяльності, допускаючи академічну нечесність або ігноруючи академічні проступки з боку студентів, викладачів чи представників адміністрації. Академічна нечесність великою мірою нівелює саму цінність освіти, сприяє фальсифікації вищої школи й тим самим зменшенню її внеску у суспільно-економічний розвиток (Сацик, 2017).

Проблему формування академічної чесності як основи розвитку закладу вищої освіти досліджували Т. Добко, В. Банись, Б. Буяк, Т. Фініков, В. Турчиновський, А. Мельниченко, О. Меньшов, А. Артюхов, Н. Гапон, Р. Беланова та ін.; як освітнє явище, питання академічної доброчесності вивчалось М. Гриньовою, Н. Гапон, Д. Загірняком, В. Ромакіним, Р. Белановою, О. Траверсе, Т. Ярошенко, А. Сингаївською, О. Цокур, Л. Півневою, Л. Рижак. На особливу увагу заслуговує дослідження академічної культури як необхідної передумови ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії (Добко, 2008); проблемі формування академічної чесності як сталої основи розвитку університету присвячене дослідження колективу авторів під керівництвом Т. Фінікова (2008); предметом наукової розвідки Ю. Калиновського (2012) є формування академічної доброчесності як чинник правового виховання студентів; О. Гужва (2012) висвітлює проблему формування академічної етики та грамотності. Варто зазначити, що, незважаючи на певні зрушення у забезпеченні академічної доброчесності у закладах вищої освіти, говорити про сформованість культури академічної доброчесності в Україні зарано. Потрібен час для усвідомлення освітянською і науковою спільнотою важливості цієї проблеми і прогресивні практики лише, на нашу думку, сприятимуть її вирішенню.

Метою статті є вивчення академічної доброчесності як складової якості вищої освіти Франції в контексті європейських практик.

Академічна доброчесність європейському освітньому просторі. Інтелектуальна чесність схожа на будь-яку чесноту: більшість людей вітають її, але мало хто її практикує. І це, тому що мало хто вміє. Дійсно, бути інтелектуально чесним важко, тому що це вимагає йти проти інстинктивних психологічних тенденцій, а отже, і розумових зусиль (Berthet, 2015).

Академічна чесність як кодекс правил поведінки у вищих закладах освіти повинна повноцінно висвітлювати права та обов'язки студентів і вимагає особливої до себе уваги, адже академічне шахрайство у формі списування на іспитах в минулому є предиктором поточного рівня корупції в країні (Сацик, 2017).

Сформованість ідеї академічної чесності в університетах Франції на рівні академічної свідомості і в академічних спільнотах дозволяє виокремити особливості її розвитку. Серед цих особливостей

визначено універсальні і конкретні. До універсальних особливостей розвитку академічної чесності можна віднести: багатомірність, прозорість, об'єктивність, мотивація та зміст вдосконалення на певних етапах становлення майбутнього фахівця. Загалом особливості розвитку академічної чесності майбутніх фахівців можна згрупувати за ознаками:

1) на законодавчому рівні — університети Європи враховують академічну чесність як складову якості освіти. Академічна чесність, як цінність академічної культури чітко регламентована в Бухарестській декларації етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європі. У зв'язку з розгортанням Болонського процесу (1999) та реалізацією концептуальних положень Лісабонської стратегії з підвищення конкурентоспроможності (2000), міжнародного проекту «Гармонізація освітніх структур в Європі» (TUNING, 2000), спрямованого на узгодження освітніх структур та освітніх програм на основі різноманітності й автономності, зростають вимоги до дотримання принципів академічної чесності майбутніми фахівцями саме на законодавчому рівні. Відчутним проявом усвідомлення важливості етичного виміру в процесі глибокої трансформації як місії, так і самої структури вищої освіти та наукового дослідження, стало проведення в Бухаресті у вересні 2004 р. Міжнародної конференції з цієї проблематики.

2) як зміст підготовки майбутніх фахівців — світоглядні дисципліни, актуалізація діагностик. Враховуючи багаторічну історію боротьби з нечесністю, цілком закономірно, що університети Європи розглядають нечесність як серйозну загрозу їхній безпеці. Недавнє дослідження Transparency International (2018), яке оцінювало громадське сприйняття корупції в освіті, також засвідчило широкий спектр її розповсюдження в різних країнах (від 6–7 до 70–72%) та показало, що жодна з них не позбавлена цього явища, а в середньому в Європейському регіоні її рівень становить близько 34%.

3) як університетський регламент — створення системи покарань, санкцій. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Як бачимо, діапазон можливих порушень досить широкий, а порушниками можуть бути як працівники викладацько-професорського складу, так і студенти. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

Академічна доброчесність як кодекс правил поведінки в закладах вищої освіти. З'ясуємо дефініційне поле, пов'язане з академічною доброчесністю, зосередившись здебільшого на категоріях та поняттях, притаманних європейському освітньому простору. В рамках нашого дослідження варто також розглянути термін «прозорість», який є компонентом академічної чесності. Це поняття має безліч різних визначень, на нашу думку, найточнішим є дефініція норвезького антикорупційного центру U4 (U4 Anticorruption resource center). У Глосарії на сайті цієї організації подається таке визначення: «Прозорість (Transparency) – це ясність, чесність і відкритість. Вона передбачає, що державні службовці, менеджери і довірені особи зобов'язані діяти прозоро, передбачувано і зрозуміло. Необхідно відкрити достатньо інформації для того, щоб інші організації та громадськість могли оцінити, чи дотримані процедури згідно отриманих повноважень. Тому прозорість вважається неодмінним елементом підзвітного врядування, яке веде до кращого застосування ресурсів, підвищенню ефективності та перспектив економічного зростання в цілому». Таке визначення цілком підходить для сфери освіти. Як правило, вільний доступ до інформації є необхідною, але не достатньою умовою для екстра-класу. Адже цю інформацію потрібно перевіряти, а отримані результати повинні служити підставою для санкцій або заохочень. Саме тому потрібен постійний запит на прозорість і захист своїх прав серед учасників освітнього процесу. Власне, міжнародний досвід показує, що боротьба за прозорість університетів триває в багатьох країнах, незалежно від того, наскільки вони розвинені. Часто успіх залежить більше від громадянської активності, ніж від державної політики. Не менш значущими особливостями академічної чесності є органічне поєднання змісту навчання та виховання, дотримання базових морально-етичних принципів, які забезпечать сприятливий соціально-психологічний клімат в студентському та педагогічному колективах, що уможливить отримання високих результатів дослідницької, викладацької та освітньої діяльності та сприятиме вихованню свідомо діючої, морально зрілої, соціально не байдужої, гармонійно розвиненої, високоосвіченої, соціально активної молоді, визначальними якостями якої є відповідальність, високі духовні, родинні й патріотичні переконання, яка є носієм надбань національної та світової культури, здатна до саморозвитку та самовдосконалення.

Виділимо *конкретні особливості академічної чесності*: культура навчання в університеті, цінності, традиції, норми, правила проведення наукового дослідження, наукова мовна культура, культура високої духовності й моралі, культура спілкування наукових наставників та учнів, культуру наукової праці і соціальної, моральної відповідальності за результати; культуру толерантності й педагогічного оптимізму, що формується в культурно-освітньому просторі закладу вищої освіти (Sorova, 2018, с. 122). Цінності

академічної культури і академічної чесності мають пронизувати освітньо-наукові програми підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей, в основу яких покладено положення випереджувального підходу до підготовки високоморальних, компетентних педагогів-дослідників, які розв'язуватимуть комплексні проблеми професійної та дослідницької інноваційної діяльності в закладах професійної освіти. Універсальні і конкретні особливості системно впроваджуються, проявляються в процесі фахової підготовки майбутніх фахівців.

В перекладі з латинської мови *integer* означає «довершений, повний, цілісний», а іменник *integrity* – «довершеність, повнота, цілісність» психологічного стану людини, який відзначається її внутрішньою гармонією, стійкістю і послідовністю морального образу (Killinger, 2010, с. 12). У поєднанні зі сполучним прикметником *academic*, як ознаку належності того чи іншого суб'єкта чи предмету до школи чи університету, процесів навчання та мислення, отримуємо категорію академічної доброчесності (*academic integrity*) (Сацик, 2017).

Міжнародний центр академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики, Університет Клемсон в Південній Кароліні, розробив документ «Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (Fishman 2012), згідно з яким академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності (Сацик, 2017).

Категорія академічної чесності відзначається своєю *багатоміристю*, що означає поєднання в ній як відповідних фундаментальних цінностей, так і механізмів й інструментів їхнього забезпечення і просування. Мотиваційна складова багатоміриності включає в себе оцінку студентів, самооцінку, функціональна складова – контроль (студентські органи самоврядування), самоконтроль (антиплагіатне ПЗ). Академічній доброчесності в сучасному дискурсі на цю проблематику протиставляється категорія академічної нечесності (*academic misconduct, dishonesty*), основні прояви якої знаходимо у таких видах діяльності:

- фабрикація даних (*fabrication*) – передбачає штучне створення вигаданих даних чи фактів на підтримку положень, які пропонуються автором у науковій праці;
- фальсифікація даних (*falsification*) – полягає у свідомій зміні чи модифікації вже наявних даних для підтвердження тих чи інших наукових висновків дослідника;
- хабарництво в академічній сфері (*bribery*) – незаконне вимагання від певної особи матеріальних чи грошових цінностей в обмін на академічну вигоду (наприклад, хабар за іспит чи письмову роботу);
- академічний саботаж (*sabotage*) – вчинення дослідником таких дій, які дають йому можливість

отримати нелегітимну академічну вигоду, чи зменшити таку для інших членів академічної групи чи спільноти (наприклад, шляхом затягування процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях, знищення певних даних відносно інших дослідників-конкурентів);

- професорська нечесність (professorial misconduct) – зловживання окремими представниками професорсько-викладацького складу своїми службовими обов'язками з метою примусу і тиску на колеги чи студентів;

- академічне шахрайство (cheating) – така поведінка студентів, коли в ході виконання навчальних завдань вони використовують в корисливих цілях недозволені матеріали, інформацію чи інші допоміжні засоби;

- плагіат (plagiarism) – академічна поведінка, яка характеризується такими п'ятьма кумулятивними ознаками (Fishman 2009, с. 5): «коли певна особа (1) використовує слова, ідеї чи результати праці, (2) що належать іншому визначеному джерелу чи людині (3) без вказування посилання на джерело, з якого вона була запозичена (4) у ситуації, в якій правомірно очікується вказування авторства оригіналу (5) з метою отримати певну користь, пошану, вигоду, які не обов'язково мають бути грошового характеру» (Сацук, 2017).

Особливої уваги в формуванні корпоративної культури та принципів академічної чесності заслуговує проблема плагіату, а саме: створення умов, за яких використання даного прояву академічної нечесності стає практично неможливим. Категорія «академічна нечесність» поширилася серед українських дослідників та працівників освіти. Студенти вважають за норму дати на перевірку викладачу чуже дослідження чи реферат (Koucheva, 2014). Такі прояви академічної нечесності не завжди помічаються викладачами, а відсутність покарання за плагіат залишає відбиток у свідомості студентів. Найчастіше саме з неформованою академічною культурою абітурієнт вступає до вищого навчального закладу і там безкарно плагіює. Плагіат у магістерських і кандидатських дисертаціях, статтях, захист одного і того ж самого наукового здобутку багатьма студентами, компіляція, купівля готової курсової – це не повний перелік наслідків відсутності етичних принципів в освіті та науці. Недостатня сформованість академічної культури у вищому навчальному закладі негативно впливає на здатність студентів до самостійного критичного мислення, на дотримання норм і принципів чесності та гідності, на поширеність проблеми плагіату серед всіх учасників навчально-виховного процесу.

У ЄС та більшості його держав-членів термін «плагіат» не знайшов свого закріплення на рівні відповідних нормативних актів. Традиційно плагіат розуміють як різновид порушень авторських прав і/чи підробку. Так, цивільне законодавство Франції використовує правовий термін *la contrefaçon* (підробка,

контрафакт, фальсифікація), що визначається статтею L 335-3 Кодексу інтелектуальної власності (Code de la propriété intellectuelle. Version consolidée au 1 juillet 2017) У країнах англо-саксонської системи права плагіатом вважають відсутність посилання або неповне посилання (misquoting), або так званий автоплагіат (selfplagiarism/recycling fraud/slice/diceplagiarism). У континентальній правовій традиції розрізняють відвертий плагіат (le plagiat grocier) і приховане запозичення (le démarquage) (Сорока, 2017, с. 9).

В Законі України «Про освіту» (2017) сказано, що академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Академічна недоброчесність – це будь-яка дія студента чи науковця, яка дає несправедливу перевагу в його академічній роботі над іншими або вчинення дії, через яку науковці намагаються отримати несправедливу перевагу в своїй академічній роботі над іншими.

Українське законодавство виділило плагіат як вид академічної нечесності. Варто зазначити про означення явища хабарництва як пропозиції одержання неправомірної вигоди в рамках кримінального кодексу, яке торкається і проявів хабарництва в освітній та науковій системах. Поняття «академічної нечесності» глобальніше, ніж списування, плагіат або хабарництво і вміщує в собі академічне шахрайство, фальсифікацію та фабрикацію інформації, викладацьку нечесність та ін. (Бровко, Дурдас, Сопова, 2018, с. 135).

Тенденції розвитку академічної доброчесності: досвід країн ЄС та Франції зокрема. Виокремлення загальних тенденцій розвитку академічної чесності майбутніх фахівців, характерних для всіх університетів Європи, постійно перебуває у полі зору освітянської спільноти. До загальних тенденцій розвитку академічної чесності майбутніх фахівців (мають наскрізний характер для університетів Європи) віднесено такі: глобалізація, децентралізація освіти, впровадження професійної етики, деонтології у навчальний процес, інтернаціоналізація, інформатизація. До конкретних тенденцій (характерних лише для університетів Франції, стосуються певних ідей), віднесено такі як: домінування, дотримання стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в просторі вищої освіти; розроблення акредитаційною комісією стандартизованих процедур оцінки політики вищих навчальних закладів у сфері академічної чесності; запровадження навчальних методик із метою підвищення кваліфікації викладачів у питаннях сучасного академічного письма й підвищення їх мотивації у застосуванні таких методик у роботі; широке використання культури академічного письма (у т.ч. академічного письма іноземною мовою) із метою посилення власної аргументації тих фактів, які досліджує науковець; підвищення якості наукових

публікацій дослідників за рахунок дотримання вимог до структури наукових статей, зокрема за моделлю IMRaD (вступ – методи – результати – дискусія); запровадження навчальних он-лайн тренінгів щодо правильного обґрунтування та оформлення наукових здобутків автора, включаючи цитування положень його наукових праць та поширення цієї практики у середовищі всієї освітянської спільноти та окремих університетських спільнот; партнерство між закладами вищої освіти та суб'єктами господарської діяльності – потенційними працевластувачами, що сприятиме навчанню висококваліфікованих фахівців, які будуть повністю працевлаштованими. Це також сприятиме формуванню конкурентного середовища для студентської молоді, стимулюючи її до отримання знань та набуття практичних навичок із затребуваної спеціальності, обираючи місце праці.

У контексті академічної чесності можемо виокремити тенденцію впливу на суспільну думку академічної спільноти, тенденцію постійного вдосконалення. Ринкові трансформаційні процеси демонструють знецінення тих цінностей, що репрезентують спільні соціальні блага, зокрема й знання. Їхнє місце поступово заступають ринкові цінності. Так, індивіди у своїй діяльності керуються доцільністю та успіхом, не дотримуючись моральних імперативів, релігійних заповідей. Однак це не дає їм права на нехтування академічними нормами, справедливими й чесними взаєминами у закладах освіти. Академічні чесноти мають передбачати повагу до особистості, її гідність, добросовісність у науковій діяльності, етичну поведінку під час виконання обов'язків.

Основна причина академічної непорядності майбутніх фахівців університетів Франції обумовлена мотивацією перебування у закладі вищої освіти. Саме «перебування», оскільки лише третина опитаних вказують, що вони націлені на отримання професійних знань, тобто хочуть вчитися. Здорова академічна культура є чинником успішного розвитку суспільства. Вона знаходить своє вираження в писаних і неписаних нормах, які визнаються академічною спільнотою, і обумовлена широким спектром явищ, які регулюють

і визначають життя академічних установ на основі сформованих традицій, угод, звичаїв. І нині – час саморефлексії університетської спільноти, час пошуку проблем і шляхів їх усунення.

Висновки. Академічна доброчесність є певним показником не лише соціально-економічного, культурного, але і демократичного суспільства. Як категорія, вона вирізняється своєю багатовимірністю, що означає поєднання в ній як відповідних фундаментальних цінностей, так і механізмів й інструментів їхнього забезпечення і просування. Загальні тенденції розвитку академічної чесності майбутніх фахівців для університетів Європи та Франції зокрема включають глобалізацію, децентралізацію освіти, впровадження професійної етики, деонтології у навчальний процес, інтернаціоналізацію та інформатизацію, дотримання стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти; розроблення стандартизованих процедур оцінки політики вищих навчальних закладів у сфері академічної чесності; запровадження навчальних методик із метою підвищення кваліфікації викладачів у питаннях сучасного академічного письма й підвищення їх мотивації у застосуванні таких методик у роботі; широке використання культури академічного письма, підвищення якості наукових публікацій дослідників за рахунок дотримання вимог до структури наукових статей; запровадження навчальних он-лайн тренінгів, партнерство між закладами вищої освіти та суб'єктами господарської діяльності. Це сприяє формуванню конкурентного середовища для студентської молоді, стимулюючи її до отримання знань та набуття практичних фахових навичок. Впровадження академічної доброчесності в науковому житті України – нагальна потреба сучасного розвитку академічного середовища. Нормою нашого академічного життя повинна бути системна профілактика порушень академічної поведінки. Сучасні виклики часу мають досить сильний вплив на принципи і головні складові доброчесності, тому подолати їх можливо лише за умов комплексного підходу: міжнародного, загальнодержавного, галузевого та місцевого.

Література

- Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Т. В. Фініков (ред.). Київ: Таксон, 2016. 234 с.
- Бровко К., Дурдас А., Сопова Д. Е-середовище як складова корпоративної культури в університетах Французької Республіки. *Молодь і ринок*. 2018. № 2 (157). С. 133–137. DOI: <https://doi.org/10.24919/23084634.2018.126962>.
- Гужва О. О. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». 2012. URL: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf (дата звернення: 03.08.2019).
- Добко Т. Академічна культура як необхідна передумова ефективного управління сучасним університетом в умовах автономії. *Дух і Літера*. 2008. № 19. Спеціальний випуск «Університетська автономія». С. 93–102.
- Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 09.08.2019).
- Індекс сприйняття корупції – 2018. *Transparency International Ukraine*. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (дата звернення: 09.08.2019).
- Калиновський Ю. Ю. Академічна чесність як чинник правового виховання студентської молоді. *Гілея*. 2012. Вип. 63. С. 477–482.

- Сацук В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти. 2017. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930> (дата звернення: 01.08.2019).
- Сорока Н. І. Плагіат як один із видів порушення авторських прав: європейський досвід. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. № 4. С. 9–23.
- Berthet V. Les 6 règles de l'honnêteté intellectuelle. 2015. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/les-6-r%C3%A8gles-de-lhonn%C3%AAtet%C3%A9-intellectuelle-vincent-berthet> (дата звернення: 25.07.2019).
- Code de la propriété intellectuelle Version consolidée au 1 juillet 2017. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT0000060-69414> (дата звернення: 09.08.2019).
- Fishman T. «We know it when we see it» is not good enough: toward a standard definition of plagiarism that transcends theft, fraud, and copyright. *4th Asia Pacific Conference on Educational Integrity (4 APCEI). 28–30 September 2009, University of Wollongong NSW Australia*. 2010. P. 1–5. URL: <http://ro.uow.edu.au/apcei/09/papers/37/> (дата звернення: 01.08.2019).
- Glossary. *U4 Anticorruption resource center*. URL: <https://www.u4.no/terms> (дата звернення: 13.08.2019).
- Killinger B. *Integrity: Doing the Right Thing for the Right Reason*. Montreal: McGill-Queen's University Press, 2010. 204 p.
- Koycheva T. Novel approaches to form the corporate culture in pedagogical universities. *Computer Modelling and New Technologies*. 2014. Vol. 18. № 2. P. 286–289.
- Sopova D. Conceptual bases of academic honesty formation at teachers training. *The Modern Higher Education Review*. 2018. № 3. P. 120–126. DOI: <https://doi.org/10.28925/2518-7635.2018.3.10>.

References

- Finikov, T. V. (Ed.) (2016). *Akademichna chesnist yak osnova staloho rozvytku universytetu [Academic Honesty as Basis for Sustainable Development of University]*. Kyiv, Ukraine: Tuxon (ukr).
- Brovko, K., Durdas, A., Sopova, D. (2018). E-seredovishe yak skladova korporativnoyi kulturi v universitetah Francuzkoyi Respubliki [E-environment as a component of corporate culture at the universities of the French Republic]. *Molod i rinok*, 2 (157), 133–137. DOI: <https://doi.org/10.24919/23084634.2018.126962> (ukr).
- Guzhva, O. O. (2012). *Sho potribno znati pro plagiat: posibnik z akademichnoyi gramotnosti ta etiki dlya «chajnikiv» [What you need to know about plagiarism: a guide to academic literacy and ethics for dummies]*. Retrieved from http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ag-gr.pdf (ukr).
- Dobko, T. (2008). Akademichna kultura yak neobkhidna peredumova efektyvnoho upravlinnia suchasnym universytetom v umovakh avtonomii [Academic Culture as Necessary Precondition for Effective Management of Modern University in Conditions of Autonomy]. *Duh i Litera*, 19, Specialnij vipusk «Universitetska avtonomiya», 93–102 (ukr).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine On Education]*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3> (ukr).
- Indeks sprijnyattya korupciyi – 2018 [Corruption Perceptions Index – 2018]. *Transparency International Ukraine*. Retrieved from <http://cpi.ti-ukraine.org/#/> (ukr).
- Kalinovsky, Yu.Yu. (2012). Akademichna chesnist yak chynnyk pravovoho vykhovannia studentskoi molodi [Academic Honesty as Factor in Legal Education of Student Youth]. *Gilea*, 63, 477–482 (ukr).
- Satsik, V. (2017). *Akademichna dobrochesnist: mifichna koncepciya chi diyevij instrument zabezpechennya yakosti vishoyi osviti [Academic Integrity: A mythical concept or effective tool for quality assurance in higher education]*. Retrieved from <http://education-ua.org/ua/articles/930> (ukr).
- Soroka, N. I. (2017). Plagiat yak odin iz vidiv porushennya avtorskih prav: yevropejskij dosvid [Plagiarism as a copyright infringement: the European experience.]. *Teoriya i praktika intelektualnoyi vlasnosti*, 4, 9–23 (ukr).
- Berthet, V. (2016). *Les 6 règles de l'honnêteté intellectuelle*. Retrieved from <https://www.linkedin.com/pulse/les-6-r%C3%A8gles-de-lhonn%C3%AAtet%C3%A9-intellectuelle-vincent-berthet> (fr).
- Code de la propriété intellectuelle. Version consolidée au 1 juillet 2017 (2017). Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT0000060-69414> (fr).
- Fishman, T. (2010). «We know it when we see it» is not good enough: toward a standard definition of plagiarism that transcends theft, fraud, and copyright. *4th Asia Pacific Conference on Educational Integrity (4 APCEI). 28–30 September 2009, University of Wollongong NSW Australia*. P. 1–5. Retrieved from <http://ro.uow.edu.au/apcei/09/papers/37/> (eng).
- Glossary. *U4 Anticorruption resource center*. Retrieved from <https://www.u4.no/terms> (eng).
- Killinger, B. (2010). *Integrity: Doing the Right Thing for the Right Reason*. Montreal, Canada: McGill-Queen's University Press (eng).
- Koycheva, T. (2014). Novel approaches to form the corporate culture in pedagogical universities. *Computer Modelling and New Technologies*, 18 (2), 286–289 (eng).
- Sopova, D. Conceptual bases of academic honesty formation at teachers training (2018). *The Modern Higher Education Review*, 3, 120–126. DOI: <https://doi.org/10.28925/2518-7635.2018.3.10> (eng).

АКАДЕМИЧЕСКАЯ ДОБРОДЕТЕЛЬ В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКИХ ПРАКТИК: ОПЫТ ФРАНЦИИ

Батечко Нина, доктор педагогических наук, доцент,
заведующая кафедрой высшей и прикладной математики,
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины,
ул. Героев Обороны, 15, 03042 Киев, Украина, batechko_n_@ukr.net

Дурдас Алла, аспирант кафедры теории и истории педагогики,
Киевский университет имени Бориса Гринченко,
ул. Тимошенко 13-б, 04212, Киев, Украина, a.durdas@kubg.edu.ua

В статье проанализированы вопросы академической добропорядочности и общие тенденции ее развития в европейском контексте и в Украине. Осуществлен дефиниционный анализ категорий «академическая добродетель», «прозрачность», «нечестность», «плагиат» и рассмотрены составляющие академической добродетели. Проанализирована академическая добродетель как составляющая качества образования и его обеспечения на законодательном уровне в европейских странах. Рассмотрен опыт Франции в развитии и обеспечении академической добродетели.

Ключевые слова: академическая добродетель; качество образования; нечестность; прозрачность.

ACADEMIC INTEGRITY IN THE CONTEXT OF EUROPEAN PRACTICES: THE EXPERIENCE OF FRANCE

Batechko Nina, Doctor of Science (Pedagogy), Associate Professor,
Head of the Department of Higher and Applied Mathematics,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
15 Heroyiv Oborony Str., 03042 Kyiv, Ukraine, batechko_n_@ukr.net

Durdas Alla, Post-Graduate Student of the Department of Theory and History of Pedagogy,
Pedagogical Institute, Boris Grinchenko Kyiv University,
13-b Tymoshenko Str., 04212 Kiev, Ukraine, a.durdas@kubg.edu.ua

The issues of academic integrity and the trends in its development in the European context and in Ukraine have been analyzed in the article. The general and specific trends in the development of academic integrity of future specialists in Europe and in France in particular have been highlighted. The definitional analysis of the categories «academic integrity» and «transparency» has been carried out and the components of academic integrity have been considered. The academic integrity as a component of the quality of education and its provision at the legislative level in the European countries has been analysed. Academic integrity has been considered as certain moral and ethical principles that all members of a civilized educational and scientific community must clearly observe during teaching, learning and scientific activities. The issue of academic integrity has been pointed out as basic and relevant for modern higher education, science, culture and art in the period of global changes in society. The peculiarities of academic integrity development of future specialists have been characterized. Universal features of the development of academic integrity, such as multidimensionality, transparency, objectivity, motivation and the content of improvement, have been highlighted. The concept of academic dishonesty and its manifestation have been analysed. The concepts of plagiarism and its signs, as well as its interpretation in the European context, have been examined. The experience of the European countries in the development of academic integrity and working methods for increasing the level of academic writing to strengthen one's own argumentation of the facts researched by the scientist, as well as to improve the quality of researchers' scientific publications by observing the requirements for the scientific articles structure. The article deals with the importance of the introduction of educational on-line trainings on the correct justification and presentation of the author's scientific achievements, the citation of the scientific works provisions and the dissemination of this practice among the educational community, partnerships between universities and business entities. The concept of a healthy academic culture and its expression has been disclosed. The experience of France in the development and maintenance of academic integrity has been considered.

Key words: academic integrity; dishonesty; quality of education; transparency.

Стаття надійшла до редакції 28.08.2019

Прийнято до друку 19.09.2019